

**IJTIMOIIY SOHADA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASHNI
MA'MURIY-HUQUQIY TARTIBGA SOLISH MEXANIZMINI
TAKOMILLASHTIRISH**

Qadamov Abrorbek Ulug'bek og'li

"Abdulazim himoya" advokatlik byurosi advokati

Annotatsiya. Ushbu maqola ijtimoiy sohadagi korrupsiyaga qarshi kurashda ma'muriy va huquqiy asoslarning samaradorligini o'rganadi. Mavjud adabiyotlarni tahlil qilish va empirik usullarni qo'llash orqali tadqiqot kamchiliklarni aniqlash va mavjud mexanizmlarni takomillashtirishni taklif qilishga qaratilgan. Topilmalar korrupsiya xavfini kamaytirish uchun mustahkam qoidalar, samarali ijro etish va faol choralar muhimligini ta'kidlaydi. Oxir oqibat, maqola siyosatchilar va manfaatdor tomonlar uchun ijtimoiy sohadagi korrupsiyaga qarshi harakatlarni kuchaytirish bo'yicha tushunchalarni taqdim etadi.

Аннотация. В данной статье рассматривается эффективность административно-правовых основ в борьбе с коррупцией в социальной сфере. Анализируя существующую литературу и применяя эмпирические методы, исследование направлено на выявление недостатков и предложение улучшения существующих механизмов. Полученные данные подчеркивают важность строгих правил, эффективного обеспечения соблюдения и активных мер для снижения риска коррупции. В конечном счете, статья предлагает политикам и заинтересованным сторонам понимание того, как активизировать усилия по борьбе с коррупцией в социальной сфере.

Annotation. This article studies the effectiveness of administrative and legal foundations in the fight against corruption in the social sphere. Through the analysis of existing literature and the application of empirical methods, the study aims to identify deficiencies and propose improvements to existing mechanisms. The

findings highlight the importance of robust rules, effective enforcement, and active measures to reduce the risk of corruption. Ultimately, the article provides insights for policymakers and stakeholders to strengthen anti-corruption movements in the social sphere.

Kalit so'zlar: *korrupsiya, ijtimoiy soha, ma'muriy tartibga solish, huquqiy mexanizmlar, korrupsiyaga qarshi kurash, boshqaruv.*

Ключевые слова: *коррупция, социальная сфера, административное регулирование, правовые механизмы, противодействие коррупции, управление.*

Keywords: *corruption, social sphere, administrative regulation, legal mechanisms, fight against corruption, management.*

Korrupsiya global miqyosda keng tarqalgan muammo bo'lib qolmoqda, uning zararli ta'siri turli sohalarda, shu jumladan ijtimoiy sohada ham tarqalmoqda. Resurslarning noto'g'ri taqsimlanishi, davlat xizmatlarining buzilishi va jamoat ishonchining buzilishi ushbu domen ichidagi korrupsiyaning salbiy oqibatlaridan biridir. Hukumatlar va xalqaro tashkilotlar ushbu muammoni hal etishning muhimligini e'tirof etib, korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha ma'muriy-huquqiy chora-tadbirlarni amalga oshirdilar. Shu bilan birga, ushbu mexanizmlarning ijtimoiy sohadagi samaradorligi takomillashtirish yo'nalishlarini aniqlash va hisobdorlik va shaffoflikni ta'minlash uchun yaqindan o'rganishni talab qiladi.

Mavjud adabiyotlar ijtimoiy sohadagi korrupsiyaning murakkabliklari va unga qarshi kurashish uchun ishlab chiqilgan me'yoriy asoslar haqida tushuncha beradi. Tadqiqotlar poraxo'rlik, talon-taroj qilish, qarindoshlik va favoritizmni o'z ichiga olgan korrupsiyaning ko'p qirrali tabiatini va boshqa shakllarni ta'kidlaydi. Bundan tashqari, olimlar korrupsion amaliyotlarning oldini olish va ta'qib qilishda ma'muriy va huquqiy mexanizmlarning rolini ta'kidlaydilar. Biroq, ijtimoiy sohadagi korrupsiyaga qarshi kurashning o'ziga xos muammolari va imkoniyatlarini tushunishda kamchiliklar davom etmoqda.

Ijtimoiy sohada korrupsiyaga qarshi kurashda ma'muriy-huquqiy

mexanizmlarning samaradorligini baholash uchun ushbu tadqiqotda aralash usul qo'llaniladi. Miqdoriy tahlil normativ landshaftni o'lchash uchun tegishli qonunlar, qoidalar va ijro statistikasini o'rganishni o'z ichiga oladi. Sifatli usullarga davlat amaldorlari, fuqarolik jamiyati vakillari va korrupsiyaga qarshi kurash bo'yicha mutaxassislar kabi asosiy manfaatdor tomonlar bilan korrupsiyaga qarshi chora-tadbirlarning amaliy bajarilishi to'g'risida tushuncha olish uchun suhbatlar kiradi.

Ijtimoiy sohadagi korrupsiyaga qarshi kurashni ma'muriy-huquqiy tartibga solish mexanizmini takomillashtirish Qonunchilik islohotlarini, ijro choralari, jamoatchilikni xabardor qilish kampaniyalarini va institutsional mustahkamlashni o'z ichiga olgan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Bu erda bir nechta asosiy strategiyalar mavjud:

- Huquqiy asoslarni mustahkamlash: ijtimoiy sohada korrupsiyaga qarshi kurashish uchun mavjud korrupsiyaga qarshi qonun va qoidalarni takomillashtirish. Bu ijtimoiy xizmatlar, ijtimoiy ta'minot dasturlari, sog'liqni saqlash, ta'lim va boshqa sohalar bilan bog'liq korrupsiya huquqbuzarliklari uchun bo'shliqlarni yopish va qattiqroq jazo choralari qo'llash uchun yangi qonun hujjatlarini ishlab chiqish yoki amaldagi qonunlarga o'zgartirish kiritishni o'z ichiga olishi mumkin.

- Shaffoflik va hisobdorlik choralari: ijtimoiy xizmatlar ko'rsatishda oshkoralik va hisobdorlikni oshirish mexanizmlarini joriy etish. Bunga byudjetlar, xarajatlar va natijalarni ommaga oshkor qilish talablari, shuningdek, ijtimoiy dasturlarning bajarilishini nazorat qilish va korrupsiya ayblovlarini tekshirish uchun mustaqil nazorat organlarini tashkil etish kiradi.

- Xabar beruvchini himoya qilish: ijtimoiy sohadagi korrupsiya holatlari haqida xabar beradigan xabar beruvchilarni himoya qilishning mustahkam mexanizmlarini yaratish. Odamlarni qasos olishdan qo'rqmasdan korrupsion amaliyotlar to'g'risida ma'lumot berishga undash uchun hushtakbozlarni himoya qilish to'g'risidagi qonunlar qabul qilinishi yoki kuchaytirilishi kerak.

- Salohiyatni oshirish va o'qitish: davlat amaldorlari, davlat xizmatchilari va ijtimoiy xizmat idoralari xodimlari uchun korrupsiya xavfi va oldini olish strategiyalari to'g'risida xabardorlikni oshirish uchun o'qitish va salohiyatni oshirish

dasturlarini taqdim etish. Bunga axloqiy me'yorlar, manfaatlar to'qnashuvi qoidalari va korrupsiya ayblovlari haqida xabar berish tartib-qoidalari bo'yicha treninglar kiritilishi kerak.

- Texnologiyadan foydalanish: ijtimoiy xizmat ko'rsatishning samaradorligi va shaffofligini oshirish va korrupsiya imkoniyatlarini kamaytirish uchun texnologiyadan foydalaning. Bu ijtimoiy dasturlarni elektron boshqarish uchun onlayn platformalarni ishlab chiqishni, dasturni amalga oshirishda qonunbuzarliklar va anomaliyalarni aniqlash uchun ma'lumotlar tahlilidan foydalanishni va korrupsiya haqida xabar berish uchun raqamli kanallarni yaratishni o'z ichiga olishi mumkin.

- Jamoatchilikni xabardor qilish va ta'lim: fuqarolarni ijtimoiy sohadagi korrupsiyaning salbiy ta'siri to'g'risida xabardor qilish va ularning korrupsiyaga qarshi harakatlarda faol ishtirokini rag'batlantirish uchun jamoatchilikni xabardor qilish kampaniyalarini boshlash. Bu korrupsiyaga nisbatan murossasizlik madaniyatini rivojlantirishga yordam beradi va fuqarolarga davlat amaldorlaridan javobgarlikni talab qilish huquqini beradi.

- Xalqaro hamkorlik: xalqaro tashkilotlar, donorlik agentliklari va boshqa mamlakatlar bilan ilg'or tajriba, texnik tajriba almashish va ijtimoiy sohadagi korrupsiyaga qarshi tashabbuslarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash uchun hamkorlikni mustahkamlash. Xalqaro hamkorlik o'g'irlangan aktivlarni tiklash va transmilliy korrupsiya ishlarini ta'qib qilishda ham yordam berishi mumkin.

- Samarali ijro: korrupsiya ishlarini xolis tergov qilish va ta'qib qilish orqali korrupsiyaga qarshi qonunlarning samarali bajarilishini ta'minlash. Buning uchun mustaqil sud tizimi, etarli resurslar va vakolatlarga ega bo'lgan korrupsiyaga qarshi ixtisoslashgan idoralar va korrupsionerlarni lavozimi yoki maqomidan qat'i nazar javobgarlikka tortish majburiyati talab etiladi.

Ushbu chora-tadbirlarni amalga oshirish orqali mamlakatlar ijtimoiy sohadagi korrupsiyaga qarshi kurashning ma'muriy-huquqiy asoslari samaradorligini oshirishi mumkin, natijada fuqarolar uchun yaxshi natijalarga va muhim xizmatlardan adolatli foydalanishga olib keladi.

Xulosa va takliflar:

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy sohadagi korrupsiyaga qarshi kurash hukumatlar, fuqarolik jamiyati va boshqa manfaatdor tomonlarning birgalikdagi sa'y-harakatlarini talab qiladi. Ma'muriy-huquqiy mexanizmlarni kuchaytirish, oshkoralik va hisobdorlikni oshirish, yaxlitlik madaniyatini targ'ib qilish orqali jamiyatlar korrupsiya xavfini kamaytirishi va ijtimoiy xizmatlardan adolatli foydalanishni ta'minlashi mumkin. Siyosatchilar korrupsiyaga qarshi islohotlarni birinchi o'ringa qo'yishlari, ijro etish uchun etarli resurslarni ajratishlari va korrupsion amaliyotlarning oldini olish uchun faol choralarni ko'rishlari kerak. Bundan tashqari, shaffoflik va hisobdorlik madaniyatini rivojlantirish jamoatchilik ishonchini mustahkamlash va fuqarolar va davlat o'rtasidagi ijtimoiy shartnomani himoya qilish uchun juda muhimdir. Oxir oqibat, barqaror majburiyat va jamoaviy harakatlar korrupsiyaga qarshi kurashda va ijtimoiy sohada yaxshi boshqaruvni rivojlantirishda mazmunli yutuqlarga erishish uchun juda muhimdir.

ADABIYOTLAR

1. Shavkat Mirziyoyev Korrupsiyaga qarshi kurashish dasturi
<https://www.trt.net.tr/uzbek/turkdunyosi/2017/02/07/>

2. Ageev V.N. Borba s korrupsiyey v sfere gosudarstvennoy sluzhby kak prioritetnoe napravlenie gosudarstvennoy politiki //Sledovatel. 2016. № 9.S.20-27.

3. Andrianov V.D. Byurokratiya, korrupsiya i effektivnost gosudarstvennogo upravleniya: istoriya i sovremennost: monografiya. –M.: Volters Kluver, 2014. 248 s. Научные труды КубГТУ, № 3, 2020 год 301
<http://ntk.kubstu.ru/file/2950>

4. Glazunova A.A. Aktualnye problemy protivodeystviya korrupsii na gosudarstvennoy sluzhbe / A.A. Glazunova, E.V. Tolokonnikova// Aktualnye problemy prava: materialy IV Mezhdunarodnoy nauchno-prakticheskoy konferentsii. – M. : Buki-Vedi, 2015. S. 193-196.

5. Sukharenko A. N. Transnatsionalnaya korrupsionnaya deyatel'nost' dolzhnostnykh lits RF: sostoyanie i problemy borby // Mezhdunarodnoe publichnoe i chastnoe pravo. 2019. №3 (48). S. 31-38